

Ankieta MFW:

REGIONALNE KWESTIE GOSPODARCZE

Wschodząca Europa widzi silniejszy wzrost przed sobą, ale stoi w obliczu nowych typów ryzyka

Ankieta MFW:

13 listopada 2015

Pracownicy szybu wydobywania ropy naftowej w Rosji: Podczas gdy w większości region rozwija się w zdrowym tempie, częściowo dzięki niższym cenom ropy naftowej, popyt w Rosji się kurczy, w miarę tego jak następuje korekta gospodarki (zdjęcie: Gerd Ludwig/National Geographic Creative/Corbis)

- Większa część regionu rozwija się w zdrowym tempie; kraje CIS stoją w obliczu wyzwań
- Oczekuje się, że wzrost zmieni się na dodatni w przyszłym roku, ale pojawiły się nowe typy ryzyka
- Kraje stoją w obliczu wyzwań fiskalnych, potrzebne są budżety przyjazne dla rozwoju

Regionalne perspektywy dla Europy Centralnej, Wschodniej i Południowo-Wschodniej dają mieszany obraz w tym roku, przy krajach w Centralnej i Wschodniej Europie rozwijających się w solidnym tempie, podczas gdy Rosja i kraje Wspólnoty Niezależnych Państw ((CIS) przechodzą recesję, według ostatniego raportu *Regionalne kwestie gospodarcze* MFW.

Oczekuje się jednak, że wzrost całego regionu zamieni się na dodatni w przyszłym roku, w miarę tego jak systemy gospodarcze krajów CIS będą się stabilizować i odzyskiwać zdrowie (patrz: Tabela).

W krajach Centralnej i Wschodniej Europy, w Turcji i w większości krajów Południowo-Wschodniej Europy motorem wzrostu jest zdrowy popyt krajowy, wsparty niskimi cenami ropy naftowej i poprawą perspektyw w strefie euro. Ponadto, w kilku krajach Unii Europejskiej wzrost jest wspierany zwiększoną absorpcją funduszy strukturalnych i spójnościowych UE.

W międzyczasie, w krajach CIS kurczy się popyt rynku krajowego, w miarę tego jak rosyjska gospodarka dostosowuje się do niskich cen ropy naftowej i zachodnich sankcji, a Ukraina walczy z wieloma wyzwaniami związanymi z ambitnymi reformami, znaczącą korektą makroekonomiczną i dyslokacją gospodarczą na wschodzie.

Bardziej wyrównany wzrost w przyszłości

Pomimo mieszanego obrazu w tym roku oczekuje się, że wzrost wróci do regionu w 2016 roku.

(Wzrost realny PKB, w procentach)

	Prognoza		
	2014	2015	2016
CESEE ¹	1.4	-0.6	1.3
Kr. bałtyckie ^{1,2}	2.8	1.9	2.9
Europa Środkowa i Wschodnia ^{1,3}	3.1	3.4	3.1
Jugowzgodna Europa ^{1,4}	1.3	2.2	2.4
Południowo-Wschodnia Europa	-3.9	-7.1	0.7
Rosja	0.6	-3.8	-0.6
Turcja	2.9	3.0	2.9

Uwaga: ¹ Średnia ważona. Wazona przez PKB mierzony według parytetu siły nabywczej. ² Estonia, Łotwa, Litwa; ³ Czechy, Węgry, Polska, Słowacja, Słowenia; ⁴ Albania, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Chorwacja, Kosowo, Republika byłej Jugosławii, Macedonia, Czarnogóra, Rumunia, Serbia; ⁵ Białoruś, Mołdawia i Ukraina.

Zródło: Baza danych „World Economic Outlook” IMF

Ryzyko wzrosło

Prognoza wzrostu zmieniła się niewiele w stosunku do tej z wiosny 2015, **ale przy** wynurzaniu się nowych typów ryzyka, ryzyko się zaostriżyło. Choć bezpośrednie powiązania handlowe z Chinami są relatywnie małe, spadek popytu Chin na import najbardziej wpłynąłby na eksporterów towarów (Rosja) i bardziej otwarte systemy gospodarcze (Czechy i Słowacja, Węgry). Region w dalszym ciągu jest podatny na infekcję w przypadku możliwych, ponownie pojawiających się wahań wschodzących rynków, które mogłyby spowodować odpływ kapitału i utrudnienia w płynności dla firm krajowych i firm z dzwignią. Dodatkowo, kryzys migracyjny w Europie, przynajmniej krótkoterminowo, mógłby stworzyć presję na finanse publiczne i zakłócić płynność handlu, w miarę tego, jak kraje będą się borykać z zabezpieczeniem swoich granic.

Polityka musi zostać odpowiednio dokrojona

Priorytety polityki uzależnione są od tego, jak daleko kraje zaszły w korektach pokryzysowych i od tego, jak bardzo są narażone na ryzyko zewnętrzne. *Tam, gdzie poprawa gospodarki jest mocno zaawansowana*, priorytety coraz bardziej przesuwają się w kierunku średnio terminowych celów, w tym odbudowy buforów fiskalnych oraz kontynuacji reform strukturalnych. Równocześnie, kluczowe pozostałości po kryzysie - duży nawis niespłaconych kredytów i zadłużenia - wymagają dalszej pracy w niektórych krajach (szczególnie w Europie Południowo-Wschodniej).

Dla krajów, które pozostają w recesji, kluczowym wyzwaniem jest takie postępowanie korektami w zakresie warunków handlowych i innych wstrząsów, aby wspierać słaby popyt i redukować wysoką inflację. Kraje narażone na zewnętrzne wstrząsy muszą być przygotowane do radzenia sobie z presjami rynkowymi poprzez wykorzystywanie elastyczności kursu wymiany walutowej do absorbowania wstrząsów oraz poprzez prowadzenie polityki makro podyktowanej rozważą, aby powstrzymać narastanie ryzyka sektora finansowego.

Godzenie konsolidacji finansowej i wzrostu

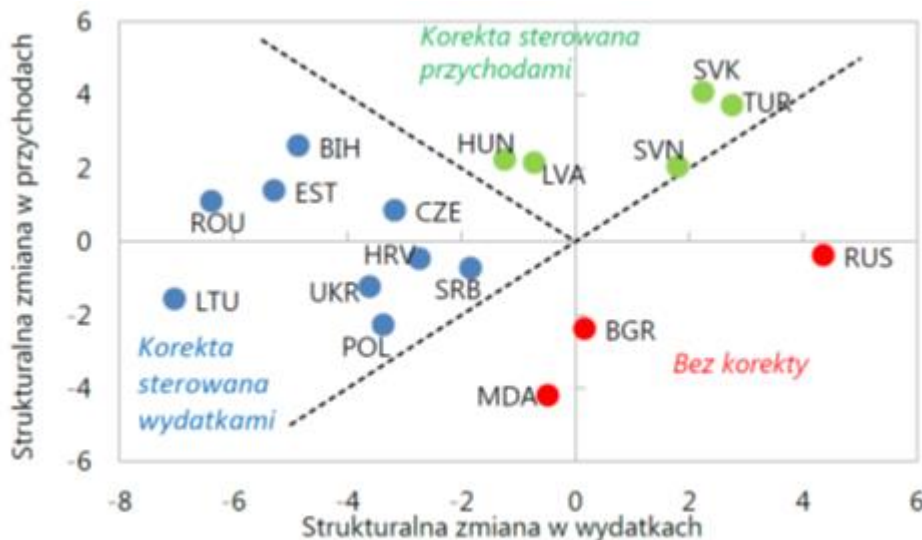
Kluczowym wyzwaniem jest restrukturyzacja budżetów w celu wsparcia długoterminowego wzrostu. Wiele budżetów krajów CESEE jest stosunkowo nieprzyjazne wzrostowi, przy stosunkowo dużej ich części wydawanej na transfery i konsumpcję publiczną. Relatywnie wysokie obciążenia publiczno-prawne z tytułu wynagrodzeń - szczególnie, składki na ubezpieczenie społeczne, które mogą być powodem pułapek zatrudnienia i ubóstwa - są także niekorzystne dla wzrostu.

Począwszy od wystąpienia globalnego kryzysu finansowego w latach 2008-2009, struktury budżetowe w regionie przeszły zauważalne zmiany. Strukturalna jakość budżetów często uległa poprawie w ramach tego procesu. W niektórych przypadkach całkowita korekta fiskalna przekroczyła pięć procent potencjalnego wyniku. Większość krajów zainwestowała w ten wysiłek z góry i osiągnęła największą część konsolidacji raczej poprzez redukcję wydatków niż zwiększenie przychodów (patrz: Wykres 1).

Wykres 1

Korekta fiskalna, 2008-14

Konsolidacja była w większości prowadzona przez wydatki.

Źródła: Baza danych „World Economic Outlook” MFW i obliczenia pracowników MFW.

Wiele krajów skompensowało strukturalne spadki podatków dochodowych od przedsiębiorstw poprzez wzrost neutralnych wobec wzrostu form opodatkowania, takich jak podatek od wartości dodanej (patrz: Wykres 2). Równocześnie, spore oszczędności pojawiły się na skutek reformy programów uprawnień publicznych i redukcji konsumpcji publicznej. Krajom bałtyckim i Europie Centralnej - mającym dostęp do funduszy strukturalnych i spójnościowych UE - często udało się uniknąć cięć publicznych wydatków kapitałowych, które mogą zaszkodzić wzrostowi.

Wykres 2

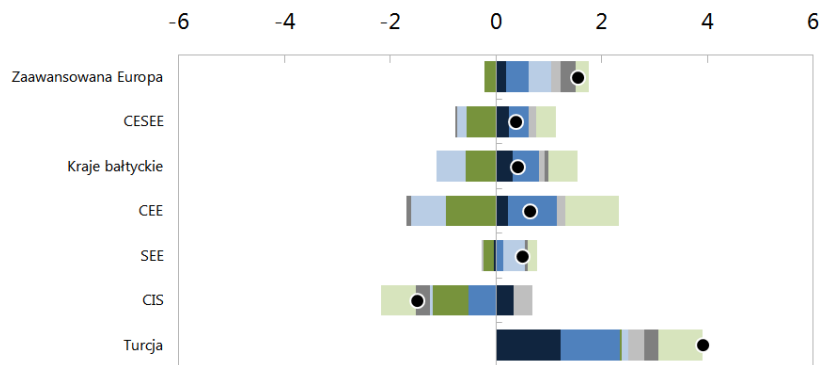
Zmiany w strukturach budżetów, 2008-14

Struktura budżetów często uległa poprawie, szczególnie po stronie przychodów.

(cyklicznie korygowane, w procentach potencjalnego PKB)

Zmiany w przychodach

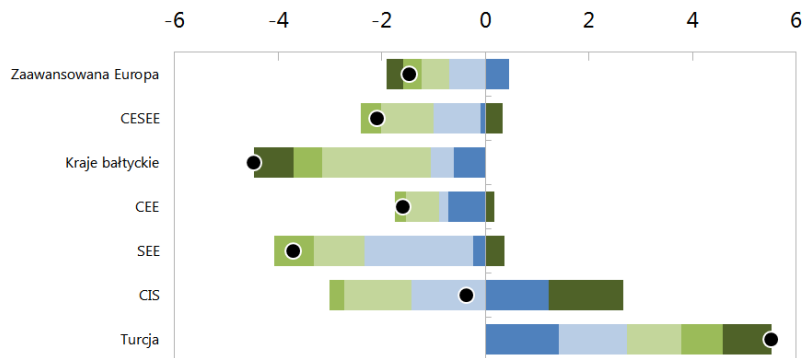
- Składki na ubezpieczenia społeczne
- Podatki od konsumpcji
- CIT
- PIT
- Podatki katastralne
- Inne podatki
- Inne przychody
- Razem

(cyklicznie korygowane, w procentach potencjalnego PKB)

Zmiana w wydatkach

- Transfery
- Wynagrodzenia pracowników
- Inne wydatki
- Wydatki kapitałowe
- Konsumpcja publiczna
- Razem

Źródła: Baza danych „World Economic Outlook” MFW i obliczenia pracowników MFW.

Zaadresowanie pozostających wyzwań fiskalnych

Niemniej jednak, w dalszym ciągu pozostają ważne wyzwania fiskalne. Fiskalna konsolidacja nie dobiegła jeszcze końca i pozostała potrzeba sporych korekt, szczególnie w Europie Południowej. Spowodowanie, by budżety były bardziej przyjazne wzrostowi, będzie miało kluczowe znaczenie w przyszłości. Podczas gdy polityka będzie musiała być dokrojona do konkretnych okoliczności każdego kraju, jeśli chodzi o reformy, to pewne kroki są wspólne dla wszystkich z nich.

- Tam, gdzie dalej potrzebna będzie korekta fiskalna, kraje powinny wziąć na cel nieproduktywne transfery i zreformować programy uprawnień społecznych - w tym systemy emerytur państwowych - chroniąc równocześnie produktywny wydatek na zdrowie, edukację i infrastrukturę państwową. Kraje mające dostęp do funduszy strukturalnych i spójnościowych UE powinny wykorzystać je w celu uniknięcia cięć w inwestycjach państwowych.
- Kraje o zrównoważonej postawie fiskalnej także powinny przejść reformy, by poprawić jakość swoich budżetów. Możliwe opcje obejmują przeniesienie obciążenia podatkowego z bezpośrednich podatków na pośrednie, przy równoczesnej redukcji zwolnień podatkowych i zwiększeniu wydajności wydatków publicznych.

Powiązane łącza

Prosimy przeczytać raport,

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/reo/2015/eur/eng/erei1115.htm>

World economic outlook, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/02/>

Globalna kwestia migracji, <http://blog-imfdirect.imf.org/2015/11/11/migration-a-global-issue-in-need-of-a-global-solution/>

Regionalne biuro MFW na kraje CEE, <http://www.imf.org/external/region/bal/rr/>